

Epidemiologische surveillance van leishmaniose

Leishmania spp. – 2019-2021¹

Auteurs: M. Hermy, M. Van Esbroeck

Hoofdpunten

- In België werden in 2019 23 infecties met *Leishmania* spp. geregistreerd door het referentielaboratorium. In 2020 en 2021 waren dit respectievelijk 27 en 18 gevallen.
- Alle gevallen werden geïmporteerd. Een belangrijk deel van de infecties werden opgelopen in het Middellandse Zeegebied, namelijk 30,4%, 44,4% en 33,3% van de gevallen in respectievelijk 2019, 2020 en 2021. Daarnaast werden er in 2019 en 2020 ook veel gevallen geïmporteerd uit Noord-Afrika, respectievelijk 30,4% en 18,5%.

Bron van informatie

- Epidemiologische surveillance door het [referentielaboratorium](#) van het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) in Antwerpen. Diagnose door middel van microscopie en PCR en/of serologie voor de viscerale vorm.

Epidemiologie

- In **2019** waren er 23 gerapporteerde gevallen van leishmaniose, in **2020** 27 gevallen en in **2021** 18 gevallen (Figuur 1). Alle gevallen werden door middel van PCR gediagnosticeerd.
- Geslacht: over de drie jaren heen (2019-2021) was gemiddeld 69,7% van de gevallen van het mannelijke geslacht. Dit ligt in lijn met de aantallen van 2003 tot 2021 (gemiddelde 68%).
- De leeftijd over de drie jaren varieert tussen 1 en 99, met een mediaan van 44 jaar. Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren.

- Oorsprong van de infecties: alle gevallen waarvoor de plaats van besmetting bekend was, waren geïmporteerd (Figuur 2).

In **2019** werden er 7 (30,4%) gevallen geïmporteerd uit het Middellandse Zeegebied (5 uit Spanje, 1 uit Italië en 1 uit Frankrijk) en 7 (30,4%) uit Noord-Afrika (6 uit Marokko en 1 uit Tunesië). Daarnaast werden er 5 (21,7%) gevallen geïmporteerd uit het Midden-Oosten (2 uit Turkije, 2 uit Syrië en 1 uit Israël), 2 (8,7%) uit Azië (2 uit Afghanistan) en 1 (4,3%) uit Latijns-Amerika (Costa Rica). Voor 1 geval (4,3%) was de plaats van infectie mogelijk Chili of Spanje.

In **2020** werden 12 (44,4%) gevallen geïmporteerd vanuit het Middellandse Zeegebied (10 uit Spanje en 2 uit Italië), 5 (18,5%) vanuit Noord-Afrika (Marokko), 3 gevallen (11,1%) vanuit het Midden-Oosten (Syrië) en 3 gevallen (11,1%) vanuit Latijns-Amerika (Costa Rica). Daarnaast waren er nog enkele gevallen waarvan 2 (7,4%) uit Azië (Afghanistan),

¹ Omwille van de hoge werkdruk voor COVID-19 werden er geen rapporten gepubliceerd in 2019 en 2020. Dit rapport beschrijft dus de evolutie voor een periode van drie jaar.

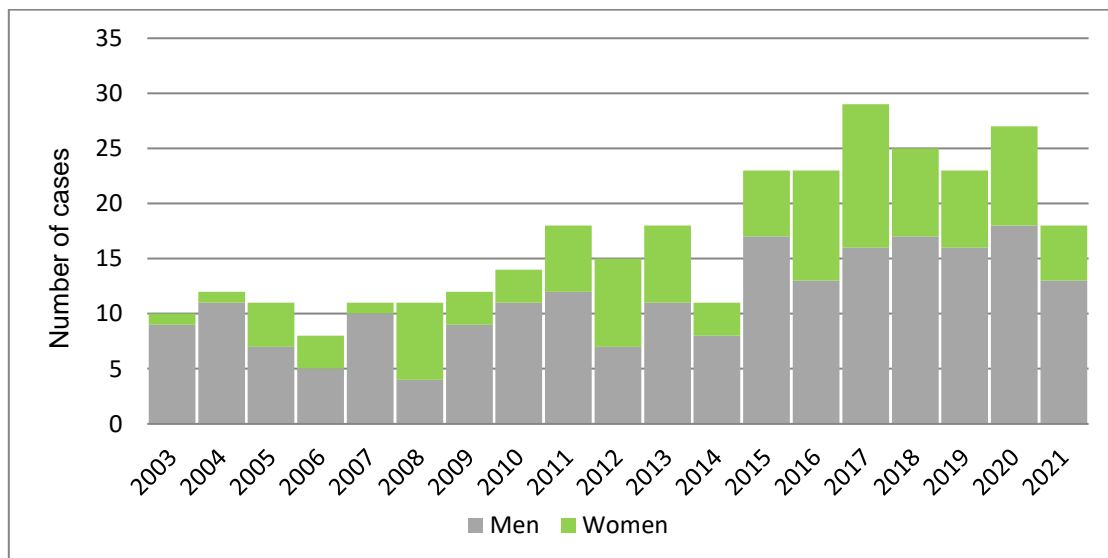
1 (3,7%) uit Oost-Afrika (Ethiopië). Voor 1 persoon (3,7%) was het land van besmetting niet gekend.

In **2021** werden er 6 (33,3%) gevallen geïmporteerd uit het Middellandse Zeegebied (5 uit Spanje en 1 uit Italië), 5 (27,8%) uit Latijns-Amerika (2 uit Suriname, 1 uit Brits Guyana, uit Peru en uit Bolivië), 2 (11,1%) uit Azië (Afghanistan en Nepal), en telkens 1 (5,6%) uit Noord-Afrika (Marokko), West-Afrika (Senegal), Oost-Afrika (Soedan), het Midden-Oosten (Syrië). Voor 1 persoon (5,6%) was het land van besmetting niet gekend.

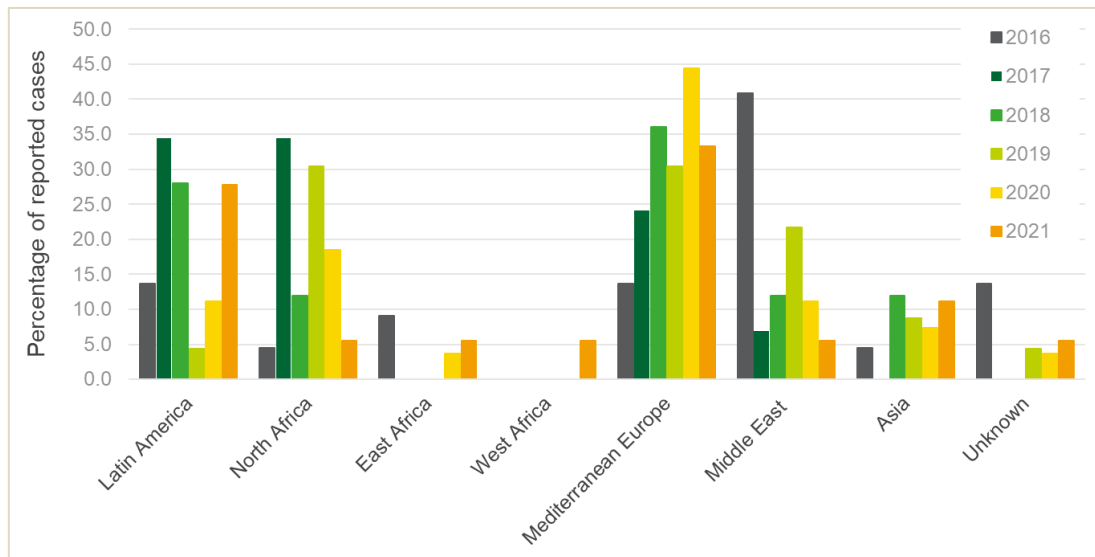
- Betrokken soorten: alle gevallen werden d.m.v. PCR gediagnosticeerd. In **2019** en **2020** waren de meest voorkomende soorten *L. infantum* (respectievelijk 9 en 13 gevallen), *L. major* (5 en 2 gevallen respectievelijk) en *L. tropica* (4 en 6 gevallen respectievelijk) (Figuur 3). In 2020 werd één infectie veroorzaakt door een hybride tussen *L. braziliensis*-complex en *L. guyanensis*-complex (Van den Broeck et al., 2023) Ook in **2021** was *L. infantum* de meest voorkomende soort (10 gevallen), gevolgd door *L. guyanensis* (3 gevallen) en *L. major* (2 gevallen).

Figuur 1: Aantal gerapporteerde gevallen van leishmaniose volgens geslacht en per jaar, België, 2003-2021

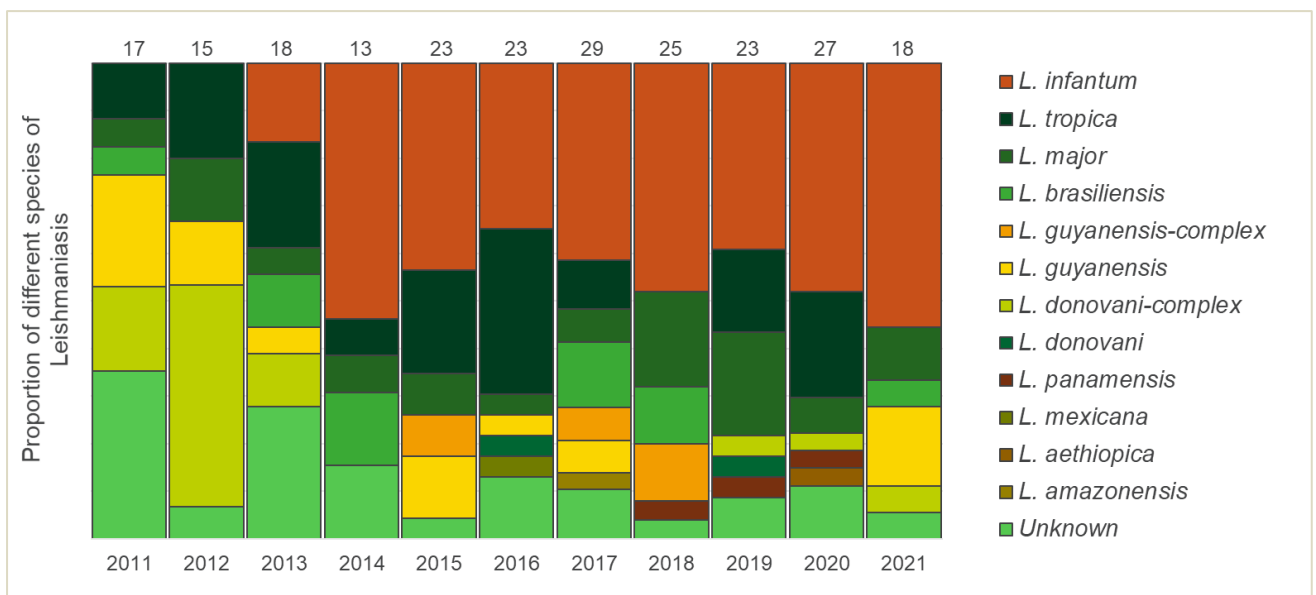
(Bron: Referentielaboratorium voor *Leishmania* spp.)



Figuur 2: Aantal gerapporteerde gevallen van leishmaniose volgens plaats van besmetting, België, 2016-2021
(Bron: Referentielaboratorium voor *Leishmania* soorten)



Figuur 3: Evolutie van het aantal gevallen van leishmaniose per soort en per jaar, België, 2003-2021. Het totaal aantal infecties per jaar is bovenaan elke bar weergegeven.
(Bron: Referentielaboratorium voor *Leishmania* spp.)



Belang voor de volksgezondheid

De voorbije jaren wordt er in Europa algemeen een toename van het aantal gevallen van leishmaniose vastgesteld, waarbij landen die voordien vrij waren van de ziekte opnieuw gevallen rapporteerden in de periode 2017-2020. Deze toename is volgens de betrokken landen te wijten aan klimaatsveranderingen, een gebrek aan surveillance en controle, en de mobiliteit van besmette honden en mensen.

In België was het aantal gediagnosticeerde gevallen van leishmaniose in 2019 en 2020 vergelijkbaar met de jaren voordien. In het jaar 2021 werden er beduidend minder gevallen gerapporteerd. Mogelijk was dit een gevolg van de COVID-19-pandemie. Er werd minder

gereisd (naar verre tropische bestemmingen), en dus was er minder blootstelling. Dat de pandemie pas in 2021 effect had op het aantal gevallen terwijl er ook in 2020 al reisrestricties waren, heeft mogelijk te maken met de potentieel lange incubatieduur en het potentieel subacuut of chronisch verloop van de infectie. Alle gevallen in België waarvoor de informatie beschikbaar is, werden tot nu toe geïmporteerd. Het risico op een autochtone besmetting is zeer laag, aangezien de vector hier grotendeels ontbreekt. Er zijn maar een handvol waarnemingen van *Phlebotomus mascittii* in het zuiden van België.

De overgrote meerderheid van de gevallen van leishmaniose in België wordt gediagnosticeerd bij mannen. Dit komt overeen met observaties in een Europese retrospectieve studie voor de periode 2014-2019.

Omdat een infectie ernstig kan verlopen, is diagnose en surveillance bij de mens belangrijk. De typering is zowel belangrijk vanuit klinisch standpunt, voor de keuze van de meest geschikte behandeling, als epidemiologisch, om de oorsprong van de besmetting te identificeren.

Meer informatie

- European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). Leishmaniasis. Beschikbaar via: <https://ecdc.europa.eu/en/leishmaniasis>
- Surveillance, prevention and control of leishmaniasis in the European Union and its neighbouring countries. Stockholm: ECDC; 2022. Beschikbaar via: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/leishmaniasis-surveillance-eu.pdf>
- European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). Technical report, 2022. Beschikbaar via: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/leishmaniasis-surveillance-eu.pdf>
- European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). Beschikbaar via: [Phlebotomine sand flies - Factsheet for experts \(europa.eu\)](https://ecdc.europa.eu/en/leishmaniasis)
- Wereldgezondheidsorganisatie (WGO). Informatiefiche over leishmaniose. Beschikbaar via: [Leishmaniasis \(who.int\)](https://www.who.int/leishmaniasis)
- Van den Broeck F, Heeren S, Maes I, Sanders M, Cotton JA, Cupolillo E, et al. Genome Analysis of Triploid Hybrid Leishmania Parasite from the Neotropics. Emerg Infect Dis. 2023;29(5):1076-1078. <https://doi.org/10.3201/eid2905.221456>